

ПІЗНАВАЛЬНЕ НАУКОВЕ ЕСЕ З ЦАРИНИ КУЛЬТУРНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ

Уляна МОВНА

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-9763-2455>

доктор історичних наук,

старший науковий співробітник,

Інститут народознавства

Національної академії наук України,

відділ історичної етнології,

проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна

e-mail: movlana@ukr.net

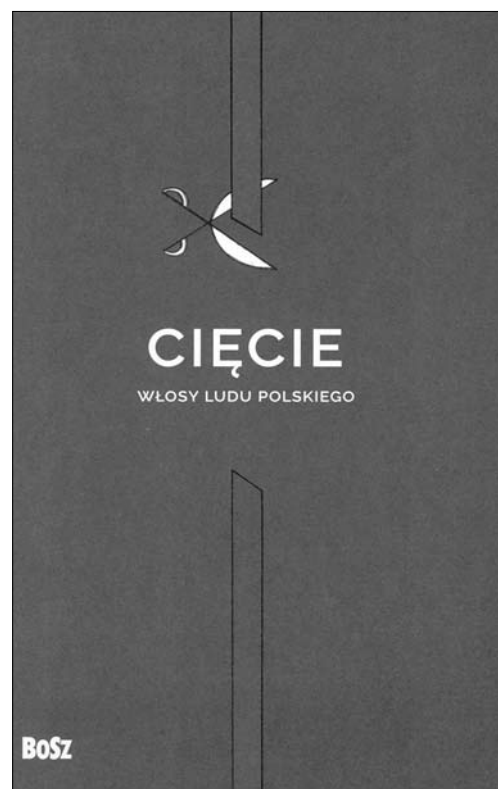
Ambroz Joanna, Ziegler Pawel.

Сієcie. Włosy ludu polskiego. — Olszanica:

Bosz, 2017. — 66 s.

У вересні 2017 року у видавництві «Бosz» (м. Ольшаниця, Республіка Польща) вийшла друком невелика за обсягом книга «Обтинання. Волосся польського народу» — плід спільної праці Павла Зеглера (текст) та Йоанни Амброз (концепція, ілюстрації, графічний дизайн). Ця книжка не є класичною науковою монографією з царини культурної антропології, вона також не може претендувати на роль енциклопедичного компендіуму чи академічної інтерпретації феномену церемоніального маніпулювання волоссям у польській народній культурі. Тут навіть немає наукового апарату, та й бібліографія обмежується лише 10 позиціями етнографічних джерел XIX — середини XX ст. Це радше видання для ширших читацьких кіл, але виконане на дуже високому фаховому рівні як узагальнюючий скондесований погляд на народне мислення, мислення, яке продукувало захисні механізми щодо непередбачуваних викликів реальності чи світу і мало на меті упорядкувати все те, що з'являлось у полі людської свідомості як «незнане», «чуже», «неназване».

Як зазначають самі автори, книга з'явилась внаслідок їхнього зачарування автентичним народним мисленням, одним із виявів якого є забобони та ритуали, пов'язані з волоссям у польській традиційній культурі. Її смислове навантаження включає збір та короткий огляд інформації щодо народної рецепції волосся та їх візуальна інтерпретація у вигляді аб-

страктивних геометризованих ілюстрацій. Структурно видання поділяється на п'ять невеликих підрозділів: «Дитина» (пострижини); «Жінка» (чепець, народини, покритка); «Зашлюбини» (розплетини, очепини, накладання чепця); «Колтун» (хвороба, нещастя, клятва); «Поховання» (ритуали, жалоба, гребінь).

Червоною ниткою крізь усю книгу проходить думка, що волосся є важливим елементом у народній констеляції міфічного мислення. Обрядові дії із цим фрагментом людського тіла відбувалися у найважливіші моменти життя: його обтинання було символічним доказом подолання екзистенційних етапів (на знак опанування дитиною мови, дорослішання, отри-

мання подружнього статусу, як накладання покарання при втраті дівочтва чи народженні позашлюбної дитини), а розчісування супроводжувало пологи та смерть людини.

За посередництвом діалогу текстуального та візуального контекстів Й. Амброз та П. Зеглер у своєму науковому есе, авторській рефлексії предмету дослідження як безперервної і тривалої гри знаків та мови у найширшому сенсі, здійснили успішну, на нашу думку, спробу, звернути увагу інтелектуального читача на універсальний характер людського мислення, відчуття та розпізнавання навколишньої дійсності.